

Comhairle mu Fhoghlam Gàidhlig

Am Màrt 2022 - Air ùrachadh

Do luchd-ionnsachaidh na h-Alba, le luchd-foghlaim Alba

16. Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig: curraicealam 3-18 agus Ionnsachadh Cànan ann an Alba: Modh-obrach 1+2

Prìomh fhiosrachadh:

- Tha na h-inbhean airson Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig (FLI) 3-18 stèidhichte air Eòlasan agus Builean a' Churraicealam airson Sàr-mhathais bhon ìre thràth chun cheathramh ìre agus sònrachaidhean Ùghdarras Theisteanas na h-Alba agus duaisean is teisteanasan eile.
- Tha Modh-obrach 1+2 airson Ionnsachadh Cànan a' tabhann frèam-obrach chudromach a thaobh a bhith a' meudachadh an àireamh den fheadhainn a tha ag ionnsachadh na Gàidhlig ann am foghlam tro Mheadhan na Beurla.
- Tha an Curraicealam airson Sàr-mhathais agus Modh-obrach 1+2 le chèile ag adhartachadh ionnsachadh na Gàidhlig san fhoghlam fharsaing choitcheann mar leantainneachd ann an ionnsachadh le cothroman airson duaisean agus teisteanasan san ìre as sine.
- Tha ceanglaichean gluasad air adhart èifeachdach eadar earrannan na bun-sgoile agus na h-àrd-sgoile cudromach ann a bhith a' togail air an ionnsachadh cànan a chaidh air adhart aig ìrean na bun-sgoile.
- Tha ionnsachadh cànan a bharrachd, Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) ma dh'fhaoidte, na chòir do na h-uile mar phàirt den fhoghlam fharsaing choitcheann suas gu deireadh AS3, taobh a-staigh raon nan cànan sa churraicealam.

Prìomh fhiosrachadh bhon Stiùireadh Reachdail airson Foghlam Gàidhlig

- Faodaidh clann agus daoine òga cumail orra no tòiseachadh air Gàidhlig ionnsachadh air feadh an fhoghlaim fharsaing choitcheann.
- Bu chòir do ùghdarrasan foghlaim eòlas air ionnsachadh cànan a tha aig àrd-inbhe agus adhartach a thoirt seachad ann am Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig le amas air seo a chumail a' dol don fhoghlam àrd-sgoile gu Teisteanasan Nàiseanta agus duaisean sa Ghàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) aig an ìre as Sine.
- Nuair a tha an solar meadhain-Ghàidhlig agus meadhain-Bheurla còmhla anns an aon sgoil, bu chòir cothroman a bhith ann do dhaoine òga ann am foghlam tro mheadhan na Beurla a bhith ag ionnsachadh na Gàidhlig agus ionnsachadh mu chànan agus cultar na Gàidhlig mar phàirt de dh'fhèin-aithne na h-Alba.
- A thaobh feallsanachd agus àrainneachd, bu chòir don sgoil agus don ùghdarras foghlaim dèanamh cinnteach gu bheil a' Ghàidhlig follaiseach agus ri chluinntinn mun cuairt na sgoile. Faodar seo a dhèanamh le Gàidhlig a thoirt an lùib ghnìomhan làitheil leithid cho-chruinneachaidhean, clubaichean bracaist agus ann an seòmraichean-ithe na sgoile. Bu chòir a' Ghàidhlig a dhaingneachadh tro shoidhnichean, làraich-lìn agus conaltradh sgoile.

16.1 Tha na h-inbhean airson Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig (FLI) 3-18 stèidhichte air Fèin-fhiosrachaidhean agus Builean a' Churraicealam airson Sàr-mhathais bhon ìre thràth chun cheathramh ìre agus sònrachaidhean Ùghdarras Theisteanas na h-Alba agus duaisean is teisteanasan eile. Feumaidh a' Chomhairle seo airson Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig a bhith air a leughadh an co-bhann ris na sgrìobhainnean buntainneach eile a tha a' gabhail a-steach:

- Stiùireadh a' Churraicealam airson Sàr-mhathais;
- An dreuchd aig Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig ann am Modh-obrach 1+2'
- A' measadh adhartas is coileanadh airson Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) agus na frèaman-obrach gluasad air adhart a tha co-cheangailte riutha;
- Stiùireadh is Comhairle mu Modh-obrach 1+2;
- Stiùireadh Reachdail airson Foghlam Gàidhlig; agus
- Duaisean agus teisteanasan Ùghdarras Theisteanas na h-Alba, a' gabhail a-steach na feadhainn airson N3 suas gu Sàr Àrd Ìre.

16.2 Tha cùrsaichean ann do dhaoine òga a tha ag ionnsachadh tro mheadhan na Beurla a' **Ghàidhlig ionnsachadh mar dhàrna cànan**. Sa bhun-sgoil, canar Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh sa Bhun-sgoil (GLIBS) riutha agus Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) san àrd-sgoil. Tha Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) a-nis ri fhaotainn suas gu Sàr Àrd Ìre. Tha ùidh mhòr aig na daoine òga sin air fad gu ìre mhòr sna fèin-fhiosrachaidhean ionnsachaidh aca. A-nis tha eisimpleirean de dheagh chleachdadh ann an ionnsachadh is teagasg thairis air an dà chuid a' bhun-sgoil 's an àrd-sgoil gus togail air am Modh-obrach 1+2 airson Ionnsachadh Cànan.

16.3 Tha *Modh-obrach 1+2 airson Ionnsachadh Cànan* a' tabhann frèam-obrach chudromach a thaobh a bhith a' meudachadh an àireamh den fheadhainn a tha ag ionnsachadh na Gàidhlig ann am foghlam tro Mheadhan na Beurla. Faodaidh clann tòiseachadh ag ionnsachadh na Gàidhlig mar an ciad no an dàrna cànan a bharrachd ann am P1 no P5. Tha na cothroman sin air an ainmeachadh mar Ionnsachadh Cànan sa Bhun-sgoil agus gu sònraichte a thaobh na Gàidhlig, **Ionnsachadh Cànan na Gàidhlig a tha a' dol an àite an teirm Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh sa Bhun-sgoil**. Aig ìrean na h-àrd-sgoiltean, tha còir dhaoine òga a thaobh ionnsachaidh cànan a tha a' leantainn air adhart air a bhith air an ainmeachadh mar **Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh)**. Tha cothroman ann do dhaoine òga an t-adhartas aca tro Theisteanasan Nàiseanta a chomharrachadh suas gu Sàr Àrd Ìre. Is e teirm a th' ann am **Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig (FLIG) a tha a' gabhail a-steach 3-18 agus an dèidh sin**.

16.4 Tha an Curraicealam airson Sàr-mhathais agus Modh-obrach 1+2 le chèile ag adhartachadh ionnsachadh na Gàidhlig san fhoghlam fharsaing choitcheann mar leantainneachd ann an ionnsachadh. Aig an àm a tha an làthair, tha **dùbhlain ann a thaobh planadh èifeachdach de FLI** mar leantainneachd ann an ionnsachadh. Faodaidh cothrom a thaobh libhrigeadh a bhith air a stiùireadh a rèir 's ma tha luchd-obrach le teisteanasan iomchaidh rim faotainn agus uaireannan a rèir ùidhean cheannardan bhun-sgoile no àrd-sgoile.

16.5 Tha ceanglaichean **gluasad air adhart** èifeachdach eadar earrannan na bun-sgoile is na h-àrd-sgoile cudromach ann a bhith a' togail air an ionnsachadh-cànan a chaidh air adhart aig ìrean na bun-sgoile. Tha feum aig luchd-ionnsachaidh air leantainneachd nan cuid ionnsachadh cànan agus iad a' gluasad air adhart bho bun-sgoiltean gu àrd-sgoil. Leigidh seo leis a' chloinn togail air an ionnsachadh aca gu h-èifeachdach mar a bhios iad a' gluasad suas gu AS1 is nas fhaide air adhart na sin. Bu chòir dha a bhith comasach do dhaoine òga leantainn air adhart no tòiseachadh air a' Ghàidhlig ionnsachadh tron fhoghlam fharsaing choitcheann. Sa mhòr chuid de shuidheachaidhean, is dòcha gur e L2 a bhios ann an sin, an cànan a

bha iad ag ionnsachadh bho P1. Far a bheil e comasach leantainneachd ann an L3 san àrd-sgoil a thoirt seachad, bidh seo a' tabhann adhartas a bharrachd ann an ionnsachadh cànan. Chaidh am poileasaidh airson 1+2 Cànanan a lasachadh beagan gus leigeil le barrachd chloinne leantainn air adhart le L3 a-steach dhan àrd-sgoil mar am prìomh chànan a bharrachd aig ìrean na h-àrd-sgoile. Bhiodh e air leth math, mar sin, nam biodh e comasach dhan àrd-sgoil cothroman a thabhann airson tuilleadh ionnsachaidh den aon L2 is L3. Dh'fhaodadh seo a bhith tro chlasaichean a dh'aon ghnòthach, tro roghainn san fhoghlam fharsaing choitcheann no tro theisteanas a bharrachd san ìre as àirde. Aig AS3, faodaidh clasaichean a dh'aon ghnòthach cuideachd cothrom a thoirt do dhaoine òga a bhith a' cosnadh Duais an SQA a thaobh Cànanan airson Beatha is Obair agus Duais Eòlas na h-Alba..

16.6 Tha a' chomhairle ann an Stiùireadh Foghlam Alba sa Modh-obrach 1+2 airson ionnsachadh Cànan a' buntainn ri FLI cuideachd. Ach, bu chòir a bhith mothachail **gu bheil am frèam-obrach adhartais aige fhèin aig FLI, Fèin-fhiosrachaidhean agus Builean a' Churraicealam airson Sàr-mhathais agus na stòrasan a tha na chois.**

16.7 Tha sgrìobhainn Foghlam Alba, *Stòras Ionnsachaidh Proifeiseanta: A' Measadh adhartas agus coileanadh airson na Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh)*, agus am frèam-obrach adhartais a tha na chois a' toirt **comhairle air ionnsachadh, teagasg agus measadh**. Tha na h-abairtean adhartais a' sònrachadh prìomh chlachan-mìle a bu chòir do chlann 's do dhaoine òga a bhith a' coileanadh aig gach ìre den churraicealam. Feumaidh FLI a bhith air fhighe a-steach thar a' churraicealaim ann an dòigh a th' air a phlanadh is a tha adhartach is rianail agus leasan an Gàidhlig a chur ris gus a' chlann is na daoine òga a chuideachadh ann a bhith a' ceangal gach taobh den ionnsachadh ri chèile. Feumaidh plana soilleir a bhith aig na sgoiltean agus sealladh farsaing a tha a' cur an cèill slatan-tomhais airson soirbheachas agus a' dèanamh cinnteach gu bheil rian ann am fèin-fhiosrachaidhean an luchd-ionnsachaidh.

16.8 Ann a bhith a' leasachadh **feallsanachd** a thaobh a' churraicealaim, feumaidh luchd-obrach, daoine òga, pàrantan agus com-pàirtichean a bhith soilleir mu adhbhar agus luach Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig. Faodaidh seo a bhith air a chur ann an co-theacsa le bhith ag ionnsachadh mu dhearbh-aithne na h-Alba, le fòcas air an luach agus air na tha cànan is cultar na Gàidhlig a' cur ris.

16.9 Bu chòir don chloinn is do na daoine òga air fad an cothrom a bhith aca cànan a bharrachd (L2) ionnsachadh bho P1. Far a bheil solair tro Mheadhan na Beurla agus tro Mheadhan na Gàidhlig rim faotainn san aon sgoil, tha e cuideachail a thaobh a bhith a' leasachadh tuigse co-roinnte agus beachdan deimhinneach agus in-ghabhalach, ma bhios a' chlann air fad a tha ag ionnsachadh tro mheadhan na Beurla a' faighinn cothroman a' Ghàidhlig ionnsachadh mar L2 no L3, no mu chànan is chultar na Gàidhlig mar phàirt de dhearbh-aithne na h-Alba.

16.10 Tha ionnsachadh cànan a bharrachd, mar a' Ghàidhlig (Luchd-ionnsachaidh), na chòir do na h-uile mar phàirt den fhoghlam fharsaing choitcheann suas gu deireadh AS3, taobh a-staigh raon nan cànan sa churraicealam. Chan eil eòlas air a' Bheurla gu tur a' dèiligeadh ris an raon seo den churraicealam. Cha dèan a h-uile neach òg làn-chùrsa cànan bho AS1 gu AS3, mur

a bi seo a rèir am feumalachdan. Ach, bu chòir eòlas air cànan fhathast a bhith na phàirt den churraicealam aca. Cha bu chòir do sgoiltean a bhith dhen bheachd nach fheum daoine òga aig a bheil feum air taic len ionnsachadh cànan eile ionnsachadh idir.

16.11 Bho AS1 gu AS3, bu chòir do dhaoine òga cànan eile ionnsachadh a thuilleadh air L2. Faodaidh **Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh), a bhith aig ìre L2 no L3**. Cha leig L3 a leas a bhith na chànan a chaidh ionnsachadh mar L3 aig ìre na bun-sgoile, ged a dh'fhaodadh e a bhith mar sin. 'S dòcha nach bi e comasach an cànan sin ionnsachadh chun na h-aon ìre ri L2 ach feumaidh e a bhith na fhèin-fhiosrachadh a bhios a' gluasad air adhart a tha a' dol nas doimhne na bhith dìreach ag ionnsachadh briathrachas. Faodaidh sgoiltean seo a libhrigeadh tro obair eadar-chuspaireil, cùrsa goirid no roghainn, mar eisimpleir. Ann a bhith a' planadh fèin-fhiosrachaidhean ionnsachaidh spreigeach, bu chòir do luchd-obrach a bhith mothachail air a' chothrom Duais Cànanan airson Beatha agus Obair a chosnadh tro bhith ag ionnsachadh aon no barrachd chànanan agus cuideachd sgilean a bhiodh feumail airson obair. Dh'fhaodar cuideachd beachdachadh air Duais Eòlas na h-Alba.

16.12 Bu chòir do sgoiltean aig nach eil luchd-obrach a th' air an trèanadh airson na Gàidhlig a theagasg mar phàirt de dh'ionnsachadh cànan sa bhun-sgoil beachdachadh air feum a dhèanamh de phrògraman a th' air an ullachadh le buidhnean Gàidhlig leithid Fèis Sgoil. Airson tuilleadh fiosrachaidh, faic *Tuilleadh stiùireadh mu L3 taobh a-staigh poileasaidh 1+2*.

16.13 Feumaidh ionnsachadh na Gàidhlig faireachdainn de dh'**adhbhar agus spreigeadh** a chruthachadh a thaobh ionnsachadh cànan. Tha na feartan a tha an cois an ionnsachaidh seo a' gabhail a-steach a bhith ag ionnsachadh gu neo-eisimeileach; a' gabhail uallach airson ionnsachadh; ionnsachadh gnìomhach; ionnsachadh com-pàirteachail; agus a' cur ionnsachadh an cèill agus a' leasachadh sgilean.

16.14 Feumaidh luchd-obrach dèanamh cinnteach gu bheil **builean ionnsachaidh air an deagh mhìneachadh** agus air an ceangal ri gnìomhan agus ri tachartasan. Tha seo an uair sin a' toirt a' chothruim do luchd-ionnsachaidh an t-eòlas, na sgilean 's an tuigse, na comasan is na buadhan aca a chur an cèill agus uallach a ghabhail airson a bhith a' sgrùdadh an adhartais fhèin. Tha luchd-ionnsachaidh a' tighinn air adhart aig astar eadar-dhealaichte agus feumaidh iad diofar ìrean taic airson gnìomhan is tachartasan. Feumaidh tidsearan cuideachd a bhith mothachail air an ro-ionnsachadh a th' aig clann is daoine òga agus mar a dh'fhaodas seo a bhith caochlaideach.

16.15 Feumaidh luchd-obrach **misneachd na cloinne agus nan daoine òga a thogail** a thaobh a bhith a' cleachdadh na Gàidhlig le bhith a' dèanamh tòrr feum dhen Ghàidhlig an dà chuid ann an suidheachaidhean foirmeil is neo-fhoirmeil gus luchd-ionnsachaidh a bhrosnachadh gu bhith a' cleachdadh na Gàidhlig iad fhèin. Tha **'na taobhan cudromach de dh'ionnsachadh' agus na h-aithrisean adhartais a tha co-cheangailte riutha** a' comharrachadh clachan-mìle ann an ionnsachadh agus ann an coileanadh chloinne is dhaoine òga. Feumaidh sgoiltean sgrùdadh agus tracadh a dhèanamh air adhartas is coileanadh chloinne a thaobh

Fèin-fhiosrachaidhean agus Builean a' Churraicealam airson Sàr-mhathais Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh), stèidhichte air measadh agus dearbhadh earbsach. Bu chòir dha na pròiseasan sin dearbhadh gu bheil luchd-ionnsachaidh a' dèanamh adhartas a th' aig deagh astar. Feumaidh iad cuideachd taic a thoirt do luchd-ionnsachaidh gus eòlas fhaighinn air an dòigh san leasaich iad an cuid obrach leis an luchd-obrach a' cur nan toraidhean an sàs.

16.16 Bidh coileanaidhean an luchd-ionnsachaidh air an clàradh ann an **Dealbh Sgoilear P7 agus AS3**. Tha e cudromach comharrachadh agus cunntas fhaighinn air na tha luchd-ionnsachaidh air a choileanadh, agus stiùir shoilleir a thoirt mu far a bheil luchd-ionnsachaidh a thaobh am fileantachd sa Ghàidhlig agus na h-ath cheumannan aca nan ionnsachadh. Tha dealbhan sgoilear a th' air an deagh chumail agus làn fianais nan clàran feumail gus a bhith a' cuideachadh luchd-ionnsachaidh ann a bhith a' dèanamh adhartas iomchaidh. Tha an Dealbh Sgoilear feumail airson gluasad air adhart a thaobh ionnsachaidh is adhartais thar an fhoghlam fharsaing choitcheann gu slighean san ìre as sine, gu cothroman obrach san àm ri teachd agus gu trèanadh. Bu chòir do luchd-obrach a bhith mothachail don chothrom a th' ann a bhith ag aithneachadh coileanaidhean an luchd-ionnsachaidh tro bhith a' cleachdadh **duaisean** leithid:

- Duais Cànanan airson Beatha agus Obair a tha a' gabhail a-steach a bhith ag ionnsachadh aon chànan no barrachd agus cuideachd sgilean a bhios feumail airson obair, agus
- Duais Eòlas na h-Alba a tha a' toirt chothroman do luchd-ionnsachaidh a bhith a' leasachadh an sgilean, an eòlais agus an tuigse air Alba, a thaobh nan daoine a tha ann, cànanan (mar eisimpleir Albais agus Gàidhlig), comann, cultar, an àrainn nàdarra is dualchas, agus ceanglaichean a dhèanamh thar a' churraicealaim. Faodaidh am Barantas Nàiseanta ann an Eòlas Ceilteach cothroman a thoirt, gu sònraichte tro bhith ag obair ann an com-pàirteachas le colaistean.

Modail libhrigidh a bharrachd airson L3

16.17 An-dràsta, aig ìrean na bun-sgoile, faodaidh clann a tha a' faighinn eòlas coileanta agus adhartach air L3 bho P5-P7 roghnachadh leantainn orra leis a' chànan sin a-steach gu S1 agus gu deireadh an fhoghlaim fharsaing choitcheann. Air adhbharan planadh curraicealam àrd-sgoile, is e L2 nan daoine òga a bhios ann. Airson seo a thoirt gu buil, feumaidh clann a bhith air an dàrna ìre a choileanadh, no a bhith "a' tighinn faisg air an dàrna ìre" ro dheireadh P7. A thuilleadh air sin, bu chòir slighean a bhith ann gu Teisteanasan Nàiseanta, duaisean eile agus ionnsachadh stèidhichte air obair airson a' chànan sin anns an ìre as sine. Gus seo a choileanadh, feumaidh planadh airson cànan L3 eòlas ionnsachaidh co-leantaileach agus adhartach a libhrigeadh bho P5-P7.

16.18 Seo ceuman feumail airson fèin-mheasadh a stiùireadh, a' gabhail a-steach am modail libhrigidh gus clann a thoirt don dàrna ìre, no a bhith "**tighinn faisg air an dàrna ìre**" ro dheireadh P7:

- Dèan ath-sgrùdadh air feallsanachd a' churraicealaim, gu h-àraidh a rèir a' cho-theacsa ionadail, gus faighinn a-mach a bheil meudachadh na h-àireimh a thig

faisg air an dàrna ìre de Ghàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) na phrìomhachas airson na sgoile.

- Obair còmhla ris na bun-sgoiltean eile anns a' bhuidheann sgoiltean agus an àrd-sgoil co-cheangailte gus eòlas ionnsachaidh coileanta 3-18 a dhealbhadh.
- Dèan cinnteach gu bheil ceanglaichean làidir eadar eòlaichean bun-sgoile agus àrd-sgoile a tha a' libhrigeadh Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh).
- Dèan ath-sgrùdadh air structar a' churraicealaim gus faicinn mar a bhiodh planadh ionnsachaidh, teagaisg agus measaidh a' toirt cothrom do choileanadh na cloinne a bhith a' tighinn faisg air an dàrna ìre.
- Dèan ath-sgrùdadh air dè cho math 's a tha co-theacsan a' churraicealaim air an cleachdadh mar dhòigh air builean a mheudachadh airson na Gàidhlig agus a bhith a' cuideachadh dhaoine òga ann a bhith a' dèanamh cheanglaichean nan ionnsachadh.
- Dèan ath-sgrùdadh air mar a tha com-pàirtichean agus buidhnean Gàidhlig air an cleachdadh gus an ùine a tha air a shònrachadh do Ghàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) anns a' churraicealam a mheudachadh.
- Dèan plana airson adhartas agus co-leanailteachd le bhith a' cleachdadh nan Eòlasan agus Builean airson sealltainn mar a leasaicheas sibh fiosrachadh, sgilean, feartan agus comas anns na ceithir comasan.
- Dealbhaich cleachdadh Shlatan-tomhais a' Churraicealam airson Sàrmhathais airson na Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) gus aithrisean soilleir a dhèanamh mun eòlas agus comas a dh'fheumas a bhith aig luchd-ionnsachaidh gus ìre a choileanadh.
- Dealbhaich mar a thèid Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) a thoirt a-steach do bheatha agus obair na sgoile.
- Cleachd prionnsapalan dealbhadh curraicealaim airson planadh ionnsachadh gus clann a bhrosnachadh a thaobh na Gàidhlig. Gu sònraichte, dèan cinnteach gu bheil clann a' tuigsinn buntainneas na Gàidhlig, a' gabhail a-steach a bhith a' ruigsinn ceann-uidhe tarbhach às dèidh an sgoil fhàgail.

Airson barrachd fiosrachaidh mu libhrigeadh L3 sa churraicealam 3 - 18, faic [Ionnsachadh Cànan ann an Alba: Modh-obrach 1+2 – Tuilleadh Stiùiridh air L3 taobh a-staigh a' phoileasaidh 1+2](#)

Tha e an urra ri sgoiltean co-dhùnadh air dealbhadh mionaideach a' churraicealaim, a' cleachdadh na sùbailteachd a tha an Curraicealam airson Sàr-mhathais a' toirt dhaibh, gus dèanamh cinnteach gu bheil coileanadh na cloinne "a' tighinn faisg air an dàrna ìre".

16.19 Ceistean Dùbhlain

Tha na ceistean measaidh a leanas gan libhrigeadh gus fèin-mheasadh airson leasachadh a stiùireadh. Buinidh iad ris na comharraidhean càileachd ann an Dè cho math 's a tha an sgoil againn? (eagan 4). Bu chòir an cleachdadh leis a' Chomhairle mu Fhoghlam Gàidhlig agus an Stiùireadh Reachdail airson Foghlam Gàidhlig.

Dè cho math 's a tha ar ceannardas agus ar dòigh-obrach a thaobh leasachadh?

- Dè cho math 's a tha cànan, cultar agus dualchas na Gàidhlig ga thoirt an lùib sealladh, luachan agus amasan na sgoile?
- Dè cho math 's a tha an sgoil a' gabhail sùim do phlanadh airson leasachadh ann an FLI? Ciamar a ghabhas buaidh a shealltainn?
- Dè cho eòlach 's a tha luchd-obrach air Modh-obrach 1+2 airson Chànanan, gu h-àraidh mar a bhuineas e ri FLI? A bheil iad a' planadh atharrachadh air a' mhodail libhrigidh gus leigeil le clann taisbeanadh gu bheil iad "a' tighinn faisg air" an dàrna ìre?
- Dè cho math 's a tha an sgoil a' toirt fa-near Plana Gàidhlig an ùghdarras ionadail? Dè cho math 's a tha an sgoil a' cur ri coileanadh amasan a' Phlana Ghàidhlig?
- Dè an t-ionnsachadh proifeiseanta, a' gabhail a-steach gnìomhan co-obrachail, air am faigh luchd-dreuchd cothrom gus an cuideachadh a' libhrigeadh eòlasan de chàileachd àrd?

Dè cho math 's a tha càileachd a' chùraim agus an fhoghlaim a tha sinn a' tabhann?

- Dè cho math 's a tha an curraicealam air òrdachadh gus an fheadhainn a tha ag ionnsachadh na Gàidhlig mar L2 a chuideachadh ann a bhith a' coileanadh - eòlasan is builean na dàrna ìre ro dheireadh P7? (no a bhith faisg air an dàrna ìre)
- builean na treas ìre ro dheireadh an fhoghlaim fharsaing, choitcheinn?
- Dè cho math 's a tha an curraicealam air òrdachadh gus clann agus daoine òga a chuideachadh a thaobh adhartas math, seasmhach a dhèanamh ann an FLI?
- Dè cho math 's a tha FLI, mar L2 no mar L3, air a dhaingneachadh thar a' churraicealaim agus a cho-theacsa? A bheil cothrom cunbhalach aig clann is daoine òga air Gàidhlig ionnsachadh, a chluinntinn agus a chleachdadh?
- Dè cho math 's a tha sgoiltean a' planadh airson gluasad agus leantail eachd ann an ionnsachadh eadar agus thar prìomh ìrean?
- Dè cho èifeachdach 's a tha dealbhadh curraicealam na h-àrd-sgoile ann am foghlam fharsaing, coitcheann a thaobh adhartas bhon bhun-sgoil a dhèanamh comasach airson L2 agus a' leigeil le daoine òga eòlas fhaighinn air L3?
- Dè cho math 's a tha an curraicealam a' leasachadh sgilean cànanain cloinne is dhaoine òga uile ann an èisteachd, bruidhinn, leughadh agus sgrìobhadh ann an dòigh iomlanach?
- Dè an uiread gu bheil an curraicealam a' meudachadh tuigse cloinne is dhaoine òga air na buannachdan sòisealta, eaconamach, cultarach, àrainneachail, eachdraidheil, cànanach agus dreuchdail a thig bho Gàidhlig ionnsachadh?
- Dè cho math 's a tha measadh leantail each agus ùineach ga chleachdadh airson clann agus daoine òga a chuideachadh a' tuigsinn ciamar a tha iad a' faighinn air adhart?
- Dè cho math 's a tha ionnsachadh, teagasg agus measadh san treas bliadhna san àrd-sgoil a' deasachadh dhaoine òga airson gluasad gu h-adhartach don ìre as sine? Ciamar a thathas a' dèanamh cinnteach gu bheil duaisean agus

Teisteanasan Nàiseanta airson Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) nan roghainn tharraingeach san ìre as sine?

- Dè cho math 's a tha an sgoil ag obair ann an com-pàirteachas le luchd-solair eile gus taic a thoirt do ionnsachadh cloinne is dhaoine òga?
- Ciamar a tha suidheachaidhean foghlam tràth agus cùram cloinne, bun-sgoiltean agus àrd-sgoiltean a' co-obrachadh gus a bhith cinnteach às cunbhalachd agus adhartas ann an eòlasan ionnsachaidh cloinne agus dhaoine òga? Bho ìre gu ìre, a bheil clann is daoine òga a' cumail orra le Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh)? Mura h-eil, dè cho math 's a tha an anailis air carson, agus fuasglaidhean gan lorg?
- Dè cho math 's a tha luchd-teagaisg a' planadh airson adhartas?
- Dè cho èifeachdach 's a tha gnìomhan ionnsachaidh gan eagrachadh gus sgilean cloinne is dhaoine òga a neartachadh ann an èisteachd, bruidhinn, leughadh agus sgrìobhadh na Gàidhlig agus mar a bhuineas iad ri chèile?
- Am bi luchd-teagaisg Gàidhlig L2 agus L3 a' sìor mheudachadh an uiread Gàidhlig a chleachdas iad airson òrdughan a thoirt seachad, agus conaltradh eile, mar phàirt de dh'ionnsachadh sa chlas agus ann an suidheachaidhean eile?
- A bheil daingneachadh gu leòr ga dhèanamh air briathrachas is gràmar ùr gus dèanamh cinnteach gu bheil clann is daoine òga a' leasachadh fileantachd?
- Dè cho math 's a tha luchd-teagaisg a' dol an sàs gus càileachd agus pongalachd sgilean cànan beòil cloinne is dhaoine òga a leasachadh?
- Dè cho math 's a tha ionnsachadh cloinne is dhaoine òga a' ceangal ri, a' cur an sàs agus a' togail air na dh'ionnsaich iad ann an leasan roimhe?

Dè cho math 's a tha sinn air dèanamh cinnteach às na builean as fheàrr airson ar luchd-ionnsachaidh uile?

- Dè cho math 's a tha clann agus daoine òga a' ruigsinn bhuilean?
- Anns an fhoghlam fharsaing, choitcheann, dè an uiread gu bheil luchd-teagaisg a' dol an sàs anns na Slatan-tomhais Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) gus tuigse fhaighinn air inbhean?
- Anns an ìre as sine, a bheil tagraidhean airson Theisteanasan Nàiseanta a' sealltainn deagh leantail eachd agus reataichean pas matha? Dè a' chàileachd phasaichean a th' ann aig an ìre as sine?
- Ciamar a tha fios aig luchd-teagaisg, agus a' chlann agus daoine òga fhèin, gu bheil adhartas freagarrach ga dhèanamh ann an leasanan FLI?
- Dè cho soirbheachail 's a tha oidhirpean gus clann agus daoine òga a thoirt an lùib chothroman coileanaidh, a' gabhail a-steach tachartasan agus gnìomhan sa choimhearsnachd far an urrainn dhaibh an sgilean Gàidhlig a chleachdadh?
- Dè an ìre gu bheil clann agus daoine òga a' nochdadh dòighean-smaoineachaidh brosnachail agus toileachas ann an Gàidhlig ionnsachadh?
- Dè cho math 's a tha clann agus daoine òga a' cur an cèill buannachdan Gàidhlig ionnsachadh agus dà-chànanas a leasachadh?
- Far a bheil e iomchaidh, a bheil clann agus daoine òga a' faighinn taic iomlan agus cuimsichte gus an ionnsachadh Gàidhlig a chuideachadh?

- Dè cho math 's a tha feallsanachd an àite-foghlaim a' cur air adhart cànan is cultar na Gàidhlig? A bheil dòigh-smaoineachaidh bhrosnachail ann a thaobh Gàidhlig ionnsachadh?
- Dè cho stèidhichte 's a tha cleachdadh na Gàidhlig ann an taisbeanaidhean agus sanasachd anns an àite-foghlaim?
- Dè cho math 's a tha Gàidhlig ga cleachdadh gu neo-fhoirmeil agus gu foirmeil airson conaltradh beòil is sgrìobhte? A bheil a' Ghàidhlig follaiseach gu leòr aig tachartasan na làn-sgoile?